

BASARABIA ÎN PERIOADA PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL 1914-1918

Basarabia a avut de suferit direct în timpul Primului Război Mondial. Prezența frontului în imediată apropiere a hotarelor Basarabiei a distrus economia ținutului, populația fiind impusă să muncească pentru necesitățile frontului. Basarabienii erau mobilizați în armata rusă, fiind nevoiți să lupte pentru țară, mulți din ei refuzând să plece pe front sau dezertau.

Basarabienii de pe front din contactul care l-au avut cu românii din alte provincii s-au trezit la viață și conștiință națională.

La 30 iulie 1914, guvernul țarist a dat start mobilizării generale în toate districtele militare. Forțele militare din provinciile învecinate cu Imperiul Austro-Ungar, inclusiv Basarabia, au fost aduse în stare de luptă. Structurile și unitățile militare ruse staționate în jud. Hotin se aflau în subordinea Districtului militar Kiev, iar cele din Basarabia – în cea a comandamentului Districtului militar Odessa. După instituirea stării de război, șeful districtului i s-au atribuit împuterniciri speciale: guvernatorul și funcționarii civili trebuiau să execute toate ordinele date de acesta. Printre primele ordine semnate se regăsea și cel cu privire la obligativitatea funcționarilor publici și a populației civile din Basarabia de a acorda ajutor, de orice natură, unităților militare ruse ce tranzitau ținutul. Refuzul era calificat drept sabotaj și se pedepsea conform legilor de război. Alt ordin privea rechiziționarea produselor alimentare de la populația civilă. Cei care refuzau să predea produse alimentare riscuau 4 ani de detenție.



Hartă rusească - Primul Război mondial



Împăratul Nicolai II, regele Carol I și prințul Ferdinand



Unitate militară



Regiment de draguni



ARMATA RUSĂ ÎN BASARABIA



Tabără militară (dislocată în actualul sector Rîșcani, or. Chișinău)

În vara anului 1914, în Basarabia se aflau deja trupele corpurilor 7 și 8 armată ale Districtului Odessa, garnizoana districtului, formată din unități militare de cavalerie, artilerie și infanterie, fiind dislocată la Chișinău.

Unități militare noi, în special brigăzile de artilerie de câmp, au fost aduse și în jud. Bălți, trupele din nordul Basarabiei urmând să susțină ofensiva armatei țariste în Bucovina. Unitățile de cazaci care însoțeau aceste trupe trebuiau să mențină ordinea în localitățile unde se aflau unități militare și să ajute la rechiziționarea grâului și altor produse alimentare. La 20 noiembrie, începuse, sub controlul dublu al funcționarilor Ministerului de Interne și ai Districtului militar Odessa, mobilizarea primului grup de rezervești.

Trupele ruse din Basarabia erau concentrate la hotarul cu Regatul României, apărând pericolul unei confruntări militare cu trupele române. Serviciile țariste de spionaj au transformat Basarabia într-un centru de coordonare a operațiilor de recunoaștere în Regatul României și, în general, în Balcani.

Rusia a intrat în război sub pretextul că susține Regatul Serbiei și, de fapt, utilizând teritoriul dintre Prut și Marea Neagră drept spațiu de tranzit pentru trimiterea munițiilor și echipamentului. În dreapta Nistrului fusese creată o unitate expediționară specială, ce să transporte pe Dunăre utilaj pentru acțiunile sărbilor împotriva armatei austro-ungare. Pe lângă echipament și muniții, prin Basarabia au trecut spre Serbia și un număr mare de ofițeri ruși.

Spitalele din Chișinău au fost subordonate Direcției militare și sanitare a Districtului militar Odessa. Pentru a face față numărului mare de militari răniți în Galiția, în Basarabia au fost aduși mulți medici militari, în special chirurghi. Mulți dintre cei care decedau în aceste spitale erau înmormântați în cimitirile din Chișinău.



Brigadă de artilerie rusă încadrată în Basarabia



Ofițeri ai armatei ruse



Ostați ruși într-un spital militar din Basarabia



Spital militar în Traspod



Spital militar în Soroca



Spital militar



Ofițeri și soldați cu personalul unui spital militar din Basarabia



SITUAȚIA SOCIAL-ECONOMICĂ A BASARABIEI



Ziarul „Cuvint Moldovenesc” (14 decembrie 1916)



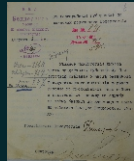
Placat. Împrumut de stat de la populație pentru armată



Hirtie de valoare a împrumutului de stat obținătoriu



Satul Zverovca



Telegramă. Mobilizare, 8 august 1915



Țăranii



Mobilizare pentru front, orașul Lipcani, 1916



Localitate rurală

În stânga Prutului au fost concentrate 35 divizii de infanterie și 13 divizii de cavalerie ale Comandamentului rus, linia frontului germano-rus fiind extinsă cu 600 km. Situația precară din dreapta Prutului nu permitea trupelor militare din Basarabia să asigure spatele celor din Bucovina. Sporise și numărul unităților ce tranzitau Basarabia spre Frontul Român; a fost reformată flota militară de pe Dunăre și în zonă au ajuns corăbii militare ruse - crucișătoarele „Doneț”, „Cahul”, „Mercurii” etc. - Basarabia trebuind să le ofere baze de asigurare. Flota rusă de pe Dunăre a bombardat Constanța, ocupată pe atunci de trupele bulgare. Se vorbea insistent despre pericolul unui posibil atac combinat (de pe mare și pe uscat) al trupelor germane, de aceea garnizoana din Cahul a fost fortificată cu noi unități. Aviația germană a bombardat însă or. Ismail.

La sfârșitul anului 1916, situația era și mai critică. Trupele ruse de pe Frontul Român desfășurau acțiuni militare pe un front foarte larg. Teritoriul Basarabiei era utilizat ca loc de refacere și completare cu ostași și muniții a unităților ce au suportat pierderi majore. Spitale militare din Chișinău duceau lipsă de medicamente și medici. Această situație complica mult activitatea funcționarilor și era una catastrofală pentru populație.

Disciplina militară și capacitatea de luptă a trupelor sufereau și din cauza că în ele fuseseră mobilizați reprezentanții popoarelor subjugate de Imperiul Rus. Din armată dezertau mulți ostași. Unitățile dislocate în Basarabia nu erau asigurate cu produse alimentare suficiente. Conducerea Districtului Odessa nu reușea să asigure unitățile cu muniții, iar subofițerii furau, de rând cu soldații, produse alimentare din depozitele armatei, pentru a le comercializa. Comandanților le venea tot mai greu să oprească soldații de la jafuri.

La începutul anului 1917, economia Basarabiei și populația civilă din regiune ajunseseră într-o stare deplorabilă: rezervele de produse secaseră drastic în urma rechiziționărilor aplicate pe toată durata războiului; 300.000 de basarabeni fuseseră luați pe front; numărul mare de unități militare dislocate aici favorizaseră înrăutățirea stării sanitare și criminale din Basarabia.



MOBILIZAREA PENTRU ARMATA RUSĂ



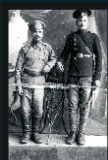
Ziarul „Viața Basarabeană” (26 martie 1916)



Mobilizare



Basarabeni în armata rusă



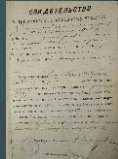
Ostazi din basarabia



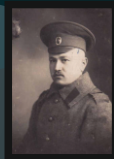
Ostazi basarabeni în regimentul Podolac



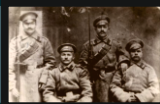
Historicor Naveadicu - ofiter basarabean
în armata țării



Adevărul de încredere,
Județul Akkerman



Capitan C. Portici



Militari basarabeni originari din Soldănești



Mobilizare de căruțe și cai pentru armata rusă



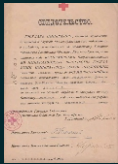
Mobilizare munci forțate. Construcția căii ferate Bălți



Munci forțate. Construcția drumului strategic Holin - Malini

Toate acestea erau determinate de faptul că linia frontului s-a menținut constant în zonă; mobilizarea oamenilor și a transportului aveau un efect presant continuu asupra populației. De exemplu, la 15 iunie 1914, inspectorilor din Basarabia li s-a cerut să pregătească instituțiile publice pentru mobilizare: să mobilizeze funcționarii responsabili și să distribuie spații pentru activitatea comisiilor medicale militare. Ei trebuiau să organizeze și predarea către punctele de colectare a unităților de transport aflate în posesia populației și a pieselor de schimb. Cei care nu aveau piese de schimb erau obligați să plătească statului sume de două ori mai mari decât costul lor, iar cei care scoteau mașinile din funcție sau le ascundeau în mod intenționat erau închiși pe un termen de 8 luni - 2 ani. La 5 august 1914, erau deja definitivate listele proprietarilor de automobile și alte mijloace de transport, inclusiv a proprietarilor de cai. Cailor mobilizați erau selectați după vârstă (4-15 ani) și trebuiau aduși la punctele de colectare împreună cu o căruță. Procesul de mobilizare se desfășura sub strict control al poliției, aceasta supraveghind activitatea secțiilor de mobilizare și a comisiilor medicale. La 20 noiembrie 1914, începuse mobilizarea rezerviștilor. Inspectorii militari din gubernie și secțiile de poliție au primit indicații cum trebuie desfășurate acestea. Recrutului i se ofereau 3 zile pentru a-și rezolva problemele personale, după care trebuia să se prezinte la punctul de recrutare. S-a ordonat mobilizarea tuturor rezerviștilor născuți în 1900. Pe lângă activitatea de recrutare și mobilizare a tehnicii și animalelor, se desfășura și campania de colectare a pâinii pentru necesitățile armatei.





Brevet de decorare, O. Ludeva, Societatea Crucea Roșie din Basarabia



Cutic Maria, soră de cântare, 1916



Legitimăție de angajat la Călea Ferată

În Basarabia înflorea specula și se creau premise pentru apariția foametei. Într-un raport prezentat de Primăria jud. Chișinău se menționa că în urma mobilizării masive a bărbaților (întreținătorii familiei), în sate au rămas doar copii, femeii și oameni bolnavi, care nu pot lucra pământul. Pe acest fundal, în Basarabia au scăzut drastic suprafețele terenurilor cultivate.

Plus la toate, Societatea de căi ferate din Podolsk demarase lucrările de construcție a liniilor de căi ferate ce legau Basarabia de Cămeenița și Podolsk-Larga. Mulți țărani au fost mobilizați și impuși să muncească pe aceste șantiere, fără zile de odihnă. O situație similară se atesta și pe șantierele căii ferate Bender-Ungheni. Toate aceste obiecte erau supravegheate de militari.

Neputând suporta condițiile mizere și lipsa de hrană, oamenii părăseau în masă locurile de muncă. Dar erau prinși și torturați de poliție (s-au înregistrat și cazuri de deces din cauza relor tratamente), readuși pe șantier și forțați să muncească. Populația civilă era somată să participe și la construcția fortificațiilor militare, controlate și ele de poliție. În perioada aprilie 1915 - februarie 1916, la aceste lucrări au fost trimiși 123.000 de oameni și 15.000 de căruțe, iar în martie 1916 - 100.000 de oameni.



Militari ruși în Basarabia



Stație pe linia de cale ferată Revacca-Căinari



Depoul de locomotive din Akerman



Stația de cale ferată din Lipcani, 1916

Nobilii basarabeni nu erau supuși mobilizării. Țăranii însă, grupați în echipe de constructori, erau duși sub escortă pe front. Într-un raport din 13 mai 1916, șeful echipei de construcție nr. 6 din Bulboacă relatează că din cei 525 oameni din grupul pe care îl conducea, 121 erau bolnavi, iar printre cei sănătoși se aflau și bătrâni trecuți de 70 de ani sau copii minori - mai mici de 12 ani. Toți erau obligați să muncească în condiții extrem de dificile, fără hrană caldă și cu o rație foarte mică de pâine, de la ora 5.00 până la 19.00. Basarabenilor mobilizați la construcția fortificațiilor militare nu li se plătea nici puținul prevăzut de lege, în schimb cei care evadau de pe șantier erau amendați cu 3.000 ruble sau, dacă nu reușeau să achite suma indicată, erau închiși pentru 3 luni de zile. Cei care încercau să evadeze a doua sau a treia oară erau exilați în Siberia.

În ianuarie 1916, din Batalionul 42 Infanterie, staționat în Tighina, au dezertat 92 basarabeni. Soldații din Regimentul 12 Pușcași, staționat în Cetatea Albă, au refuzat în genere să plece pe front. Condițiile mizerabile în care erau forțați să lucreze muncitorii au provocat apariția epidemiei de holeră, pe care autoritățile nu au reușit s-o stopeze.

Mobilizarea desfășurată în Basarabia în perioada 1914-1916 a condus la distrugerea majoră a economiei ținutului, a exploatat la limită populația băștinașă și a epuizat resursele materiale, contribuind la declanșarea foametei și haosului. Recrutarea și mobilizarea basarabenilor în sec. XIX - începutul sec. XX e o temă ce merită analizată separat.



Tranșee în Basarabia



Fortificații aritanc





Drapelul de luptă a diviziei a 10-a cavalerie



Regimentul 64 Akkerman în Bucovina



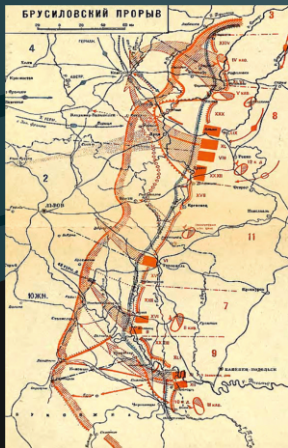
Împăratul Nicolai II, orașul Rens



Generalul Alexei Brusilov



Artilerie rusă



Ofensiva Brusilov

După succesul din Polonia, trupele austro-ungare de pe Frontul de Sud au trecut la contraofensivă. Diplomații și generalii germani și austrieci își propuneau să distrugă trupele ruse din Bucovina și Basarabia și, în caz de victorie, să determine România să intre în război de partea Triplei Alianțe. Unitățile militare țariste s-au retras din Bucovina. Luptele se desfășurau la hotarul cu jud. Bălți și cu jud. Soroca, spitalele militare din Basarabia fiind supraîncărcate cu răniți. Administrațiile locale din Chișinău, Bălți, Ismail au transmis Districtului militar Odessa o serie de clădiri ce urmau a fi transformate în spitale militare.

Nici administrația, nici populația locală nu reușeau să facă față afluxului de militari. Ofițerii ruși reușeau cu greu să mențină ordinea în unitățile militare pe care le gestiona: soldații distrugeau până și gărlile în care staționau trenurile cu militari.

În toamna lui 1915, rușii au respins trupele austriece și au stabilit linia frontului la hotarul cu Basarabia. Luptele se deuceau pe teritoriul Bucovinei, spațiul dintre Nistru și Prut asigurând spatele trupelor ruse.

În noiembrie 1915, împăratul Nikolai al II-lea venise să inspecteze Districtul militar Odessa. Unitățile militare au fost aduse în stare perfectă, împăratului prezentându-i-se doar trupe foarte bine dotate, soldați disciplinați și, aparent, cu o moralitate înaltă. Nu era decât o înscenare gândită special pentru împărat. Funcționarii civili și militarii îi raportaseră că în gubernie, ordinea se menține în conformitate cu legile de război, că populația nu duce lipsă de produse și nici nu se confrunța cu alte dificultăți. Realitatea era cu totul alta: disciplina trupelor din Basarabia - recunoscuseră asta și mulți ofițeri ruși - era scăzută, iar staționarea și tranzitarea unui număr atât de mare de trupe conduceau la scăderea rapidă și drastică a rezervelor alimentare.

La începutul anului 1916, comandamentul rus a desfășurat o ofensivă de proporții pe Frontul de Sud, considerată cea mai reușită operațiune a rușilor din timpul Primului Război Mondial și cunoscută ulterior ca Ofensiva Brusilov (după numele comandatului ce a organizat și a condus acțiunea). Pe durata ei, Basarabia fusese principalul teritoriu de tranzitare a munițiilor și trupelor către Frontul de Sud. Prin Chișinău treceau mii de prizonieri capturați de armata țaristă.

Se credea că războiul poate fi câștigat de cei ce vor avea cei mai mulți aliați. Guvernul român trebuise să accepte ultimatumul diplomaților francezi și să intre în război de partea Antantei. Dar după ofensiva nereușită din Transilvania și contraofensiva comună a forțelor armate germane, austro-ungare și bulgare, armata română a trebuit să cedeze o parte din teritoriu, trupele ruse au intrat în România.



Scrisoare adresată unui prizonier austriac deținut în Briceni



Prizonieri austro-ungari



Prizonieri austro-ungari





Grigore Tarziman - basarabeani
decapit cu 4 ordine Sfintul Gheorghe



Militari din Telemeți



Ion Spătarul cu alți piloți ruși

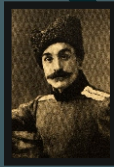


Generalul Cheller în vizită la Regimentul 10 cavalerie Ulani localitatea Tarasauți

BASARABENI ÎN ARMATA RUSĂ



Ziarul „Bessarabia”, 28 Ianuarie 1917



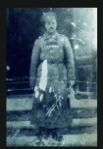
Gh. Tudor



C. F. Furtună



T. Ostapovici (rândul 2 din stânga)



I. A. Crișămîndra



Basarabeni în armata rusă



Basarabeni în armata rusă



Basarabeni în armata rusă



ostaș regimentul 55
de infanterie Podolsk



A. Turcu -
regimentul 75 de infanterie Sevastopol



V. Croitoru



C. Gurliu



Ostași basarabeni, 1916



Basarabeni în Varșovia



V. Arabadji



A. Orlovski



I. Tulba



Ostași originari din Orhei



Familie de militari basarabeni



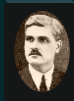
COMITETELE MILITARE MOLDOVENEȘTI PE FRONTUL ROMÂN



Marșe bășii ale anului 1917 pe Frontul Român



Puncte de evacuare a răniților



Andrei Scobioala - Președinte al Comitetului Militar al Basarabenilor din Iași



Vasile Tașu - Secretar al Comitetului Ostășesc de pe Frontul Român

lași. Și ostașii basarabeni de pe Frontul Român au format o serie de organizații naționale. Astfel, în iulie 1917, la Iași, a fost organizat cel de-al doilea Comitet al Soldaților Moldoveni, președinte fiind ales sublocotenentul Andrei Scobioala, vicepreședinte - Grigore Cazacliu și secretar - Vasile Tașu".

Comitetul Ostășești din Iași, ca și cel din Odesa, a fost desființat după Congresul din 20 octombrie 1917.

Roman. La 20 iulie 1917, Comitetul Ostășesc din Roman a instituit o Comisie pentru Problemele Culturii, care avea drept obiectiv intensificarea luptei naționale a românilor din Basarabia. Această structură și-a delegat emisarii în Basarabia pentru a contracara acțiunile propagandiștilor imperiali, trimiși aici de către autoritățile rusești. Sediul Comitetului se afla pe strada Cuza Vodă 77. Comitetul a emis o circulară: "Zece porunci ale neamului moldovenesc", prin care cerea basarabenilor "să nu uite că sunt moldoveni, că fac parte dintr-un neam mare", specificând „că ai noștri își iubesc limba și trebuie să vorbească numai în limba noastră , prin luptă și muncă să câștige autonomia și libertatea țării". Conform lui Gherman Pântea, la propunerea comitetului, Guvernul Rus a permis ca funcția de comisar gubernial al ținutului să fie ocupată de o băștină. În acest post a fost numit Vladimir Cristi, bun patriot și susținător al ideii naționale.

La 2 august 1917, moldovenii de pe Frontul Român au făcut un apel către toate partidele politice și alte organizații naționale, solicitând crearea la Chișinău a Sfatului Țării, ca organ de conducere al Basarabiei, în care să intre reprezentanți ai tuturor naționalităților ce locuiesc în Basarabia⁶¹.

La 10-14 octombrie 1917, a avut loc Congresul Reprezentanților Soldaților și Ofițerilor Moldoveni de pe Frontul Român. În ședința din 12 octombrie 1917, s-a decis formarea Comitetului Ostașilor și Ofițerilor Moldoveni de pe Frontul Român, constituit din 15 reprezentanți ai organizațiilor militare locale. La aceeași ședință s-a cerut să fie scutiți de serviciul militar: Nastas din Divizia 61 Infanterie, Buga din Divizia 103 Infanterie, Bușilă din Regimentul 60 Pușcași, Chicerman din Divizia 10 Pușcași, Odobescu din Regimentul 13 Pușcași, Florea din Brigada 4 Artilerie, Șarban din Regimentul 9 Husari, Liso- vog din Regimentul 55 Infanterie, Curciuc din Regimentul 8 Ulansk, Mihail din Regimentul 55 Infanterie, pe atunci membri ai Comitetului din Iași.

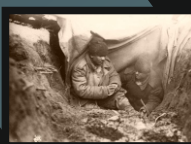
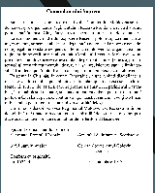
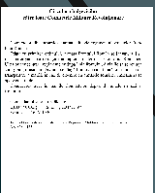
Discuțiile despre anarhia din Basarabia au fost amânate pentru 20 octombrie, la Congresul Reprezentanților Tutoor Fronturilor care a avut loc la Chișinău.

S-a hotărât totodată, ca unitățile militare să fie reconstituite conform principiului lingvistic și intereselor naționale și să se creeze unități militare independente de rezervă. S-a convenit și asupra organizării unor cursuri de limba

Comitetul ostășesc din Iași a lansat, în luna octombrie, o petiție în care chema la susținerea ideii naționale, revendicările lui având un caracter mai mult social.

Pentru alegerile în Adunarea Constituantă din Rusia (din 1917), Comitetul Ostășesc de pe Frontul Român a întocmit o listă aparte - Izvodul Partidului Socialist Revoluționar Moldovenesc - în care au fost incluse mai multe nume, majoritatea militari: Andrei Scobioala, Vasile Tașu, Grigore Cazacliu, Alexandru Bușilă, Petru Chircoman, Vasile Buga, Ștefan Secară, Andrei Ursu, Alecu Cărașu, Gheorghe Curciuc. Susținând programa partidului, membrii Comitetului considerau că pamântul trebuie dat țăranilor fără nici o recompensă și pledau pentru autonomia Basarabiei.

În linii mari, ideile sociale și tactica Partidului Socialist Revoluționar Moldovenesc erau foarte apropiate de cele ale bolșevicilor.



Scrisori de pe front



ANARHIA DIN BASARABIA



Miting în Chișinău



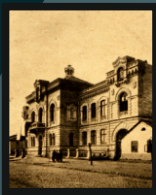
Ostași basarabeni bolșevici



Demobilizare în armata rusă



Simon Murafa - una din primile jertfe a ideologiei bolșevice



Sediul „Front-Older” din Chișinău



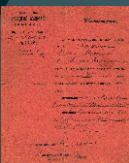
Ostaș român torturat și mușul de bolșevici



Andrei Hodoroșca - una din primile jertfe a ideologiei bolșevice



Foaie vizană



Legitimăție de eliberare la vatră. Ion Caminșchi



Telegramă. Despre anihilarea anarhiei

Deznaționalizarea masivă, adversitățile interne, divizarea societății, asuprirea acerbă a popoarelor din Imperiu au provocat haosul și anarhia pe întreg teritoriul Rusiei țariste. În a doua jumătate a lunii martie 1917, la Chișinău a pornit un val de manifestații cu caracter social. Mulți dintre basarabeni s-au constituit în cercuri, comitete, mișcări naționale. În paralel, au fost create și societăți antimoldovenești, compuse în principiu din persoane de alte naționalități, în special ostași ruși ce nu aveau nimic în comun nici cu acest teritoriu, nici cu idealurile naționale ale populației băștinașe. Haosul din Basarabia fusese cauzat în primul rând de apropierea frontului, linia căruia, cu lungimea de 205 verste, traversa întregul ei teritoriu. Aproximativ 30% din efectivul armatei imperiale active era dislocat în Basarabia și în imediata ei apropiere. Efectivele unităților ce se retrăgeau de pe front sau staționau în Basarabia, soldații ce dezertaseră din armată transformaseră teritoriul acesteia într-un teatru de omoruri și jafuri, pe care istoriografia sovietică le califica drept acțiuni revoluționare. În unele localități rurale, numărul ostașilor îl depășea cu mult pe cel al populației autohtone, soldații manifestându-și autoritatea prin intimidări, jafuri și violuri generalizate. Situația se menținuse astfel pe tot parcursul războiului, atingând apogeul odată cu declanșarea revoluției burghize din februarie. Populația locală era foarte îngrijorată de comportamentul efectivelor unităților rusești ce urmau a fi demobilizate în masă la sfârșitul războiului. Numărul acestora era atât de mare, încât nu puteau să încapă nici în toate trenurile ce aveau să le transporte. Mulți au pornit spre casă cu alte mijloace de transport sau chiar pe jos, unii făcând asta intenționat, sperând ca la trecerea prin Basarabia să găsească vin și femei.

Anarhia din Basarabia reflectă gravitatea situației provocate în anul 1917 de mișcarea revoluționară din Rusia, de acțiunile și ideile bolșevicilor. Cele mai mari fărâdelegi erau comise de soldații ruși ce plecau spre front sau se întorceau la băștină. La 7 martie 1917, adjunctul șefului Direcției de Jandarmi din Basarabia evoca reacția autorităților române din Fălcu la comportamentul unor soldați ruși ce au comis furturi în timp ce se retrăgeau de pe poziții și care vindeau animalele furate în Basarabia. Plutonierul Cujbă, basarabean înrolat în Regimentul 46 Infanterie, anunța Tribunalul Militar despre comportamentele tipice manifestate de soldații din armata țaristă față de băștinășii din Basarabia. La 6 iunie 1917, spre seara, menționa militarul, trenul ce transporta soldații regimentului din care făcea și el parte a poposit la gara Șoldănești. În acea noapte, soldații au jefuit casa preotului și biserica din apropierea gării, pornind apoi spre fabrica de zahăr din Răbnița, situată la trei verste de Șoldănești, unde lucrau circa 300-400 femei. Ajunși acolo, au violat mai multe angajate, provocând moartea a trei dintre ele. La 7 iunie 1917, militarii au jefuit satul Cuhurești, apoi, urcând în căruțe, s-au îndreptat spre Orhei; în toate localitățile prin care au trecut au săvârșit furturi, au devastat beciurile țăranilor, căutând băuturi alcoolice. Au ajuns la Orhei peste 3 zile. Îngrozită, populația a cerut ajutor unităților de cazaci. 100 de cazaci din Regimentul Rusec Usurișk, aflat în subordinea guvernului Kerenski, au fost trimiși să restabilească ordinea în Orhei.

Privită ca principal furnizor de cereale pentru armata rusă, pe tot parcursul războiului, Basarabia asigurase unitățile de pe front cu pâine și grâu. Dar numeroasele cazuri de furt și devastări îi făceau pe țăranii basarabeni să se teamă că ar putea rămâne ei înșiși fără pâine.

Un caz îngrozitor evoca și comisarul de județ din Tighina, care, primind de la Comrat o telegramă, în care anunța că la 30 de verste de această localitate, în satul Baimaclia, jud. Ismail, a început un pogrom împotriva populației locale, informa Comitetul Central al Ostașilor Moldoveni din Chișinău că bandele care incendiaseră și devastaseră anterior orașul Cahul, au pornit spre Comrat. Pentru a stopa cumva intensificarea fărâdelegilor, autoritățile basarabene cereau Petrogradului să trimită bani necesari pentru întreținerea militarilor pe durata afliării lor în Basarabia.



O serie de acțiuni criminale s-au declanșat și în or. Bălți, unde, la cererea Consiliul Directorilor Generali, la 18 decembrie 1917 s-a introdus starea excepțională.

Grupurile de ostași ruși ce terorizau populația locală și-au împărțit zonele de influență. Pentru a ține cumva situația sub control, Simon Petliura, unul dintre comandanții antibolșevici, a cerut ca, începând cu 3 decembrie 1917, Frontul de Sud-Vest și Frontul Român să se supună Secretariatului General Militar. Conflictele înregistrate la hotarul dintre Ucraina și Basarabia aveau un caracter interetnic. Detașamente de ucraineni înarmați pătrundeau pe teritoriul Basarabiei, îndeosebi în raza localităților Criuleni și Lalova, comitând jafuri și crime. După ce Rada din Republica Ucraineană a decis transformarea Basarabiei în provincie a Ucrainei, militarii ce pătrundeau în acest teritoriu cereau ca localitățile „populate preponderent de ucraineni”, să fie alipite la Ucraina. În această zonă a hotarului s-au înregistrat și cazuri de contrabandă.

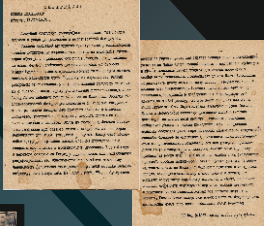
Situația instabilă, precum și solicitările de a declara ieșirea din război și demobilizarea, l-au făcut pe generalul A. Șerbaciov, comandantul trupelor rusești de pe Frontul Român, să caară, în decembrie 1917, instituțiilor de resort din Odessa și din Basarabia să pună capăt agitației bolșevice criminale și declarațiilor despre începutul demobilizării de pe front, să infirme zvonurile precum că unitățile militare pot părăsi pozițiile de luptă, destabilizând astfel și mai mult situația, și să ia măsurile corespunzătoare în vederea instaurării ordinii în ținut. Dar acțiunile criminale și lipsa de alimente l-au determinat pe general să emită un ordin de lăzare la vatră a militarilor de pe Frontul Român și a celor de pe Frontul de Sud-Vest, recrutați în perioada 1900-1903. Comitele de voloste repartizau soldații demobilizați pe la casele țăranilor basarabeni. La 31 ianuarie 1918, în satele Sipoteni și Trușeni a intrat un divizion de artilerie fără comandant. Soldații au comis furturi și omururi.



Grigore Cotovschi



Irie Cătăraș



Telegramă - Despre înrădăcirea soldaților regimentului 57 din Bender



Basarabeni demobilizați



Militari ruși



Riul Prut localitatea Boleni



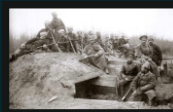
Cadavre de militari



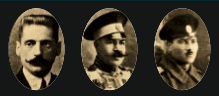
Garnizoana orașului Reni



Regimentul 1 Moldovenesc parțial bolșevizat



Regimentul 10 de cavalerie Odessa



Tudor Cojocaru Nicolae Furtună Gheorghe Andronachi
Comitetul Central Otâșesc Moldovenesc din Chișinău



Comandamentul diviziei a 10-a cavalerie

Autoritățile insistau să fie demobilizați doar soldații ruși, nu și cei moldoveni și ucraineni. Dimitrie Bogos descria astfel momentul: „Chișinăul devine un vacarm, un lagăr înarmat de la mic până la mare, pe străzi soldații buhnesc din puști fără niciun rost, așa numai pentru distracție.”

Neputința și neajutorarea populației locale, numărul redus al efectivului cohorțelor moldovenesci nu putea opri aceste fărâdele. Moldovenii au cerut introducerea unei forțe din afara Imperiului. Șeful cohorțelor moldovenesci, Botezatu, a cerut introducerea în Basarabia a unei armate străine disciplinate, argumentându-și solicitarea prin exemple concrete de acte de anarhie și dovezi că unele bande înarmate trec Nistrul, fură cereale și alte bunuri materiale, taie pădurile. La 2 februarie 1918, generalul Șerbaciov a permis formarea drujinelor de voluntari în teritoriul dintre Prut și Nistru. Ele urmau să fie organizate de către directorul militar și Comandamentul Român al Trupelor din Basarabia. Pentru a stopa anarhia, militarii moldoveni din unitățile țariste au intensificat activitatea de organizare a subunităților militare moldovenesci. Adversitățile interne din Rusia, cauzate de revoluția rusă și de Primul Război Mondial, au constituit principalii factori ce au condus la intensificarea mișcării naționale. Relațiile dintre soldații ruși și populația civilă se agravau continuu.



